

Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Problem Durumunda Kullandıkları Başa Çıkma Stratejilerinin İncelenmesi

Investigation of Coping Strategies Used in Problem Situation by Preschool Children

Hatice UYSAL BAYRAK* Şenay ÖZEN ALTINKAYNAK** Devrim ERGİNSOY OSMANOĞLU***

Öz. Bireyler yaşamları boyunca korku, kaygı ya da stres yaratacak pek çok problemle karşı karşıya kalabilirler. Bu durumlarında bireylerin kullandıkları başa çıkma stratejileri farklılık gösterir. Bazıları problemle doğrudan ilgilenecek çözüm yolları ararken, bazıları görmezden gelerek problem durumdan uzaklaşmayı tercih ederler. Ancak her durumda bireylerin kullandıkları bu stratejiler, yetişkinlikteki rollerini etkileyecek güce sahiptir. Bu bağlamda erken yaşlarda çocukların problem durumlarında kullandıkları stratejilerin belirlenmesi önemlidir. Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemdeki çocukların problem durumunda kullandıkları baş etme stratejilerinin belirlenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan örnek olay yöntemi kullanılan bu araştırmanın çalışma grubunu Kars il merkezindeki MEB'e bağlı bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 32 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Ferit Avcı'nın "Kırmızı Fili Gördünüz mü?" kitabı kullanılarak elde edilmiştir. Çocuklardan bu kitabın sonunda yer alan problem duruma ilişkin çözüm önerileri üretmeleri istenmiştir. Bu problem karşısında çocukların kullandıkları stratejiler, aktif-bilişsel, aktif-davranışsal ve kaçınmacı başa çıkma stratejileri kategorilerine göre incelenmiştir. Çocukların problem durum karşısında aktif-davranışsal stratejiyi diğer stratejilere göre daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir. Eğitim akışında yer verilecek olan etkinlikler aracılığıyla çocukların bu stratejileri tanıması, deneyimlemesi ve değerlendirmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Başa çıkma stratejileri, problem durumları, okul öncesi dönem.

Abstract. Individuals faced with many problems that will create stress, fear or anxiety throughout their lives. In this case coping strategies used by individuals vary. Some individuals are looking for solutions to dealing directly with the problem, while others prefer to move away from the problem by ignoring case. But in any case, this strategy which individuals use has the power to affect the roles of in adulthood. In this context, the strategies which used by children at an early age in problem situations are important to identify. This research aims to determine the coping strategies used in problem situation by preschool children. Using the case study method, one of the qualitative research methods and data was collected from 32 preschoolers who attend a government early childhood education center which depends on MoNE in Kars. An illustrated storybook written by Ferit Avcı whose name is "Kırmızı Fili Gördünüz mü? (Have You Seen the Red Elephant?)" used as a data collecting tool in this study. Children were asking to produce lots of solutions for the problem situation at the end of this book. These strategies across problem used by children analyzed according to their coping strategy categories as active-cognitive, active-behavioral and avoidant. It is determined that preschool children who attend the preschool education institution use more active-behavioral strategies to cope with their problem situations. In this period, children can define, experience and evaluate these strategies through the activities that will be included in the training flow.

Keywords: Coping strategies, problem situations, preschool age.

Toplumsal Mesaj.

Bu makalede okul öncesi dönemdeki çocukların problem durumunda kullandıkları baş etme stratejileri incelenmiştir. Çocukların problem durum karşısında aktif-davranışsal stratejiyi diğer stratejilere göre daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir. Eğitim akışında yer verilecek olan etkinlikler aracılığıyla çocukların bu stratejileri tanıması, deneyimlemesi ve değerlendirmesi sağlanabilir.

Public Interest Statement.

In this article, preschool children's strategies for dealing with problem situation are examined. It is determined that preschool children who attend the preschool education institution use more active-behavioral strategies to cope with their problem situations. In this period, children can define, experience and evaluate these strategies through the activities that will be included in the training flow.

* Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, huyosal@ohu.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, ozensenay@gmail.com

*** Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, erginsoy@hotmail.com

1. GİRİŞ

Yaşamının ilk yıllarında çocukların karşılaştığı her durum çocuklara yeni öğrenmeler için deneyim fırsatları sunarken, aynı zamanda korku ve endişe gibi karmaşık duygulara neden olabilir. Gelişim sürecinin dışında da çocuklarda korku, üzüntü ve kaygı yaratan farklı etkenler mevcuttur (Özbey, 2010). Bunun gibi olumsuz duygular, kökenini çocukluk yaşantısında verilen eğitimden; anne baba, öğretmenler, arkadaşlar ve yakın çevredeki kişilerle ilişkilerden alır (Erdağı Toksun ve Erginsoy Osmanoğlu, 2017).

Her insan doğduğu andan itibaren kültürü, sosyal çevresi, bu çevrenin geribildirimleri ve eğitim biçimi gibi birçok kaynaktan gelen bilgi yığınıyla karşılaşır. Bu bilgiler psikik bir sistem tarafından yorumlanır ve bireylerin çevresiyle uyumunu, onlar için bir şeyler yapma isteğini ve kendisinde kaygı yaratan değişikliklere geliştirdiği tepkileri oluşturur (Drescher, 2007; Manester, Berra ve Mays, 2001). Özellikle okul öncesi dönem olan 3-4 yaşla birlikte sosyal çevresi genişleyen çocuklar, duyguları hakkında yeni şeyler deneyimlemeye başlarlar. Bu dönemde çocuklar duygular hakkında daha çok konuşmaya başlarlar (Işık ve Turan, 2015). Bu süreçte, anne, baba ve yakın ilişkide bulunan kişilerin duygularını yaşama biçimleri ve kaygı durumuyla baş etme yöntemleri, çocuklarda kaygının gelişmesinde ve kaygı düzeyinde önemli rol oynar. Kaygılı kişilerin anne babalarının çoğunlukla çocuklarından beklentileri oldukça yüksek ve çocuklarına sevgi ve desteği, ancak bu beklentileri karşılandığında sağlayan kişiler olduğu gözlemlenmiştir. Böyle bir ortamda yetiştirilen kişi, doğal olarak kendisine gerçekdışı amaçlar seçer, sürekli öz-eleştiri yapar ve kendisinde umduklarını gerçekleştiremediğinden kaygı yaşar (Geçtan, 1995). Bununla birlikte duygusal yetkinliğe sahip duygu düzenleme becerisi açısından güçlü çocuklar, öz-yeterlik duyguları yüksek ve olumlu sosyal davranışları daha fazla olduğundan dolayı kaygı yaratan ya da problem olarak görülen durumlarla etkili bir şekilde baş edebilmektedir (Saarni, 2011).

Kaygı, genel olarak başa çıkılması güç bir durum karşısında bireyin kendisini yetersiz ve eksik hissetmesidir (Wilde, 1995). Normal düzeydeki bir kaygı kişi için faydalıdır; çünkü bu durum kişide, istek duyma, karar alma, motive olma, alınan kararları gerçekleştirebilme yani bilgiyi performansla dökmeyi sağlar (Dursun ve Bindak, 2011). Kaygının patolojik olduğuna karar verebilmek için, uyarının şiddeti ile ortaya çıkan kaygı düzeyi ile uyumlu olmaması, zamanla azalmak yerine değişmemesi ya da şiddetlenmesi gerekmektedir. Fiziksel belirtileri daralma, gerginlik, sıkıntı, huzursuzluk, konsantrasyon zorluğu, tedirginlik, tetikte olma, kolay irkilme ve çabuk yorulma şeklinde gözlemlenir (American Psychiatric Association, 2000). Bu durumda kişinin topluma, iş yaşamına, insan ilişkilerine uyumunu bozmaya ve olumsuz etkilemeye başlayan kaygı, gün içinde sık sık ortaya çıkar ve günün büyük bir kısmını kaplar, kişi bu duygulanımı kontrol edemez ve başa çıkamaz. Algılanan bir tehdit karşısında yaşanan kaygının üstesinden gelebilme becerisi, bireyin stres ve endişe yaratan durumlara karşı çözüm yolu araması başa çıkma stratejisi olarak tanımlanır. Kaygı yaratan durumla ve yaşam zorluklarıyla başa çıkma süreçleri iki bileşenden oluşur, bunlardan ilki değerlendirmedir. Değerlendirme süreci, kişinin stres durumunu algılaması ve stresin üstesinden gelebilme için kişinin kendi yeteneklerini sorgulaması aşamasıdır. Sonraki aşama ise stres ya da kaygı yaratan durumu yönetmek, reddetmek ya da buna katlanmaktır ki bu hangi başa çıkma yolunun kullanılacağına seçilmesi demektir (Erdağı Toksun ve Erginsoy Osmanoğlu, 2017).

Kaygı ve stresle başa çıkma süreçleri incelendiğinde Lazarus'un başa çıkma yollarını iki başlık altında topladığı görülmektedir. Lazarus'un başa çıkma yollarını iki ana başlık altında topladığı görülmektedir. 1) Soruna ya da savaşıma yönelik *problem odaklı stratejiler (aktif)*: Kişinin durumu düzeltmek için eylemde bulunduğu yöntemlerdir. 2) Duyguya ya da kaçınmaya yönelik *duygu odaklı stratejiler (kaçınmacı-pasif)*: Kaygı yaratan durumu bilinçten uzak tutarak herhangi bir eylemde bulunmadığı yöntemdir (Akt. Pehlivan, 1994; Burger, 2006; Karabulutlu ve diğerleri, 2010). Türkiye'de yapılan çalışmalarda birçok farklı sınıflama yapılmıştır. Örneğin, stresle başa çıkma stilleri Türküm (2002) tarafından üç faktörde toplamıştır. Bunlar; sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma ve kaçınmadır. Aydın ve İmamoğlu (2001), başa çıkma stratejilerini Lazarus ve Folkman'a göre yapılandırarak "Problem Odaklı Başa Çıkma", "Duygu Odaklı Yaklaşım" ve "Düşünce

Odaklı Yaklaşımlar” olarak sınıflandırılmıştır. Bu çalışmada kişiliğin seçilen başa çıkma tarzını belirlediği (Van Berkel, 2009) iddiasında olan Lazarus’un teorisini temel alan, güncel ve diğerlerine kıyasla daha kapsamlı olan Burger’ın (2006) Aktif Bilişsel, Aktif Davranışsal ve Kaçınmacı stratejileri olarak alt boyutlara ayırdığı sınıflama kullanılacaktır. Burger’ın ifade ettiği stratejileri kullanan kişilerin davranış ve duygularını yaşama şekilleri aşağıda özetlenmiştir.

Aktif Bilişsel (Duygu Odaklı Stratejiler). Duygu odaklı başa çıkma stratejiler probleme eşlik eden duygusal sıkıntıları azaltmak üzere tasarlanmıştır. Duygu odaklı başa çıkma uyumlu ya da uyumsuz olmak üzere iki şekilde görülebilir. Genelde negatif duygulara odaklı kişiler stres durumunun artacağından endişeli kişilerdir ve bilişsel olarak olumsuz durumu tekrar tekrar kendilerine yaşatırlar, pozitif duygulara odaklı kişiler ise, duygularını düzenleyebilen sosyal destek ve onay isteyen, sorunları konusunda yardım almaya çalışan, daha az stres ve kaygı yaşayan kişilerdir. Bunların davranış biçimleri; kontrol dışına çıkmakla ilgili duyguları yönetme (panik yönetimi), düşüncenin doğruluğu ve yanlışlığı ile ilgili kanıtları gözden geçirme, doğru yolu bulmak ve/veya daha güçlü olmak için dua etme, durumla yüzleştirme ve en kötüsüne hazırlanma, olayın olumlu yönünü görmeye çalışma, sorunu çözmek için birden fazla yöntem düşünme, olası çıkış yollarını irdeleme, geçmiş deneyimlerimden yararlanma, anı yaşayıp gelecekle ilgili kaygıları bir kenara bırakma, olaydan biraz uzaklaşıp daha tarafsız olmaya çalışma, kişinin kendisine iyi hissetmesini sağlayacağı telkinlerde bulunması, hatalarından ders alarak olayların bir dahaki sefere daha farklı olacağına dair karar alma, tüm alternatifler tükendiğinde yapılabilecek hiçbir şey olmadığını kabullenme, sürekli olayın zihinsel tekrarını yapıp iyice anlamaya çalışma, olumsuz duygu ve düşüncelerden uzaklaşmasına yardım edecek bir durumu ya da ortamı hayal etmesi şeklinde maddelendirilebilir (Burger, 2006).

Aktif Davranışsal (Problem Odaklı). Problem odaklı kişiler doğrudan problemi çözmeye ve kaygıyı yenmeye dönüktür. Eğer problem maddiyse daha fazla kazanmak ya da masrafları kısmak gibi çözümler üretir. Bu başa çıkma stratejisini kullanan kişiler hiçbir şey yokmuş gibi davranmaktansa, basit bir plan yaparak, problemi çözmeye çalışarak kendini daha iyi hisseder. Bunların davranış biçimleri; durumla ilgili daha çok bilgi edinmeye çalışma, imgeleme yöntemini içeren gevşeme/nefes alma egzersizi, sürekli soruna odaklanmak yerine farklı etkinlikler yapma (bir şeyi onarmak, dikiş yapmak), sorunla ilgili olarak yakınlarıyla konuşma, bir uzmanla (doktor, avukat, din adamı vs.) görüşme, bir eylem planı yapmak ve onu uygulama, başarısızlık durumlarında daha çok çalışma, duygularını dışa vurma, benzer tecrübeleri edinmiş bireylerden veya gruplardan yardım isteme, durumdan olumlu bir sonuç çıkartma ve uzlaşmaya varma, spor ya da yoga, araba yıkamak gibi fiziksel aktiviteler yaparak gerginliği azaltmaya çalışma, doğru ve sağlıklı beslenme şeklinde maddelendirilebilir (Aydın ve İmamoğlu, 2001; Burger, 2006).

Kaçınma Stratejileri. Kaçınmacı stratejileri kullanan kişiler ise; kızgınlık ya da kaygı yaratan durumlarda acısını başkasından çıkarma (yön değiştirme), duygularını kimseyle paylaşmama, içe atma, genel olarak insanlardan uzak durma, kişilerin açıklamalarına inanmayı reddetme, madde kullanarak gerginliği azaltmaya çalışma, daha fazla yiyerek gerginliği ve kaygıyı azaltmaya çalışma, daha fazla sakinleştirici hap alarak gerginliği ve kaygıyı azaltmaya çalışma, çok uyuma, düşünmemeye çalışma, kontrolsüz alışveriş, olumsuz duygularını inkar etme ve/veya unutmaya çalışmaya yönelik davranışlar sergilerler (Aydın ve İmamoğlu, 2001; Burger, 2006).

Başta çıkma stratejileri ile ilgili araştırmalar, çocukların gerçek yaşamda özel güçlüklerle karşılaştıklarında verdikleri yanıtların zaman içinde duygusal, bilişsel ve davranışsal olarak nasıl değiştiğine odaklanmaktadır. Yapılan bu araştırmalarda çocukları gerçek olaylarla yüzleştirmek ya da varsayımsal durumlar sunmak gibi çeşitli yöntemler kullanılmaktadır (Skinner ve Zimmer-Gembeck, 2007). Sunulan bu varsayımsal durumlarda genellikle ya durumlar hikayeleştirilmekte ya da hazır hikâye kitaplarından yararlanılmaktadır. Samuel Crothers, 1916 yılında kitapların insanların üzerindeki iyileştirici ve geliştirici etkilerini keşfetmiştir. Psikoloji alanında bibliyoterapi olarak bilinen bu yöntem, bireylere problemlerini çözmede ya da kendilerini daha iyi tanıyıp anlamalarında edebi eserlerden yararlanmayı amaçlamaktadır. Bibliyoterapi basit bir ifadeyle

kişinin problemlerini çözmede kitapların kullanılması olarak tanımlanabilir (Forgan, 2002). Bibliyoterapi klinik bir yaklaşım olarak kullanılmasının yanı sıra, gelişimsel bir yaklaşım olarak da bireyin gelişim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik kullanılır. Öyküyle okuyucunun kişiliği arasında dinamik bir ilişki kurulması ile başlayan bu süreç üç evrede gerçekleşir. (1) *Özdeşim ve yansıtma*: Okuyucunun, bu araştırma için dinleyicinin öyküdeki kahramanın problemini tanıyarak, kendi yaşamakta olduğu problemle benzer ve farklı yönlerini bulup, onunla özdeşim kurabilmesinin sağlanmasıdır. (2) *Arınma*: Okur/dinleyici hazır olduğunda, duygular ortaya çıkarılmaya çalışılarak onu rahatsız eden, duygusal boşalmayla birlikte arınma ile belirli bir rahatlamanın yaşanmasına yardımcı olunur. Birey yaşadığı bu rahatlama duygularını, kimi zaman sözlü olarak ifade edebilir, kimi zaman da kendi içinde yaşayabilir. (3) *İçgörü ve bütünleşme*: Bu evre, bibliyoterapinin son evresidir; bireyin kendi özelliklerine, problemlerine, yaşadıklarına ilişkin bir içgörü kazanarak kendi içinde bir bütünlüğe ulaşabilmesi ile tamamlanır. İçgörü kazanan birey, kendi yaratıcı gücünü kullanarak, öyküdekinden farklı, kendine uygun çözüm seçenekleri üretmeye başlar (Yeşilyaprak, 2017). Jackson ve Nelson'da (2002) Erken Çocukluk Gelişim Merkezinde ilköğretim öğrencilerine bibliyoterapi uygulamaları yapmış ve seçtikleri kitaplarla daha olumlu bir benlik duygusu geliştirmeyi, stresle baş etme yöntemlerini aktarmayı, problemlere ilişkin bilgi sağlamayı, düşünceleri ve duyguları onaylamayı, problemler üzerine tartışmayı teşvik etmeyi, başkalarının benzer problemleri olduğuna dair farkındalık yaratmayı, problemlere çözüm üretmeyi hedeflemiştir. Çalışmanın sonucunda çocukların kendi problemleri olduğunda kitap kahramanlarının problem çözme biçimlerini tercih ettiklerini göstermiştir. Edebi eserlerin kullanılarak çocukların ruh sağlığına olumlu yönde katkı sağlayan gelişimsel rehberlik programları oluşturulması önerilmiştir (Jackson ve Nelson 2002). Benzer amaçla yapılan bir çalışmada Kovacs ve meslektaşları (2006) tarafından geliştirilen ve içeriğe dayalı duygu düzenleyici terapi olarak adlandırılan müdahale yöntemi ile depresyon yaşayan çocukluklara duygu düzenleme becerisinin edindirilmesi hedeflemiştir. Müdahale, oyun etkinlikleri, hikayeler oluşturma, fiziksel egzersizler yapma, projelere katılma, akranlarıyla konuşma gibi yöntemlerle davranışsal, biyolojik ve sosyal/kişilerarası duygu düzenleme için gerekli olan stratejileri hedef almaktadır (Akt. Compas ve diğerleri, 2014). Araştırma sonunda katılımcıların müdahaleden olumlu olarak etkilendikleri, depresyondan arındıkları ve baş etme stratejilerinin geliştiği belirlenmiştir (Kovacs ve diğerleri, 2006).

Bireyler yaşamları boyunca korku, kaygı ya da stres yaratacak pek çok problemle karşı karşıya kalabilirler. Bu durumlarında bireylerin kullandıkları başa çıkma stratejileri farklılık gösterir. Bazıları problemle doğrudan ilgilenerken çözüm yolları ararken, bazıları görmezden gelerek problem durumdan uzaklaşmayı tercih ederler. Ancak her durumda bireylerin kullandıkları bu stratejiler, yetişkinlikteki rollerini etkileyecek güce sahiptir. Çocukların sorunlarına uygun cevaplar bulabilmesini kendine gelen uyarılar ve bu uyarıların doğası belirler. Uyarılar özümseme geliştirildikçe, öğrenme gerçekleşir. Uygun çevresel cevaplar normal öğrenme sürecini kolaylaştırır ve yanlış cevaplar gelişimde problemler üretir. Tüm öğrenmeler gibi kaygı ve kaygı ile başa çıkabilmeyi öğrenme de kökenini, çocukluk yaşantısında verilen eğitimden, anne baba, öğretmenler, arkadaşlar ve yakın çevredeki kişilerle ilişkilerden alır. Özellikle içinde bulunduğu çağın felsefik, sosyolojik ve politik görüşlerinden beslenen eğitim anlayışı ve eğitimde anlayıştan ortaya çıkan edebi eserler psikolojik alanları doldurma potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda erken yaşlarda çocuklara verilen eğitim sürecinde kullanılan kaynaklar vasıtasıyla problem durumlarında hangi stratejileri kullanmaları gerektiğine dair seçeneklerin çocuklara tanıtılması ve çocukların inisiyatif olarak bu seçenekler arasında kendileri için uygun olarak değerlendirdiklerime becerisinin kazandırılması önemlidir. Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemdeki çocukların problem durumunda kullandıkları baş etme stratejilerinin belirlenmesidir.

2. YÖNTEM

Okul öncesi dönemdeki çocukların problem durumunda kullandıkları baş etme stratejilerinin belirlenmesine yönelik olarak yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan örnek olay yöntemi kullanılmıştır. Bir durum, olay veya kişiyi detaylı olarak araştırma fırsatı sunan örnek olay (Merriam, 1988), çalışmacıların olaylar/durumlar üzerindeki kontrolünün yetersiz olduğu ve çıkış noktasının gerçek hayat ile ilişkili olduğu durumlarda tercih edilen, daha çok nasıl ve niçin sorularının yanıtlarının arandığı derinlemesine araştırmalarda kullanılan bir yöntemdir (Yin, 2003).

2.1 Çalışma Grubu

Araştırmının çalışma grubu uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Eğitim, psikoloji, tıp ve daha birçok farklı disiplinde çalışan araştırmacılar, seçkisiz örnekleme yerine uygun örnekleme sıklıkla kullanılmaktadır. Uygun örnekleme, iyi tanımlanmış evrenden seçkisiz olarak çekilmemektedir. Bunun yerine araştırmacının kolayca ulaşabileceği katılımcılardan oluşmaktadır (Warner, 2008). Bu araştırmanın çalışma grubunu Kars il merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 32 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmaya normal gelişim gösteren 48-66 ay aralığındaki 16 kız çocuk ve 16 erkek çocuk katılmıştır.

2.2 Veri Toplama Yöntemi

Görüşme aracılığıyla düşünceler, tecrübeler, tutumlar, yorumlar ve zihinsel tepkiler gibi gözlemlenemeyenler anlamaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmacılar çocuklar ile birebir görüşmeler yapmışlardır. Araştırmanın yürütüldüğü okul öncesi eğitim kurumundan görüşmelerin sağlıklı yapılabilmesi, çocukların dikkatlerinin dağılmaması ve kendilerini rahat hissetmeleri için kapalı ve sessiz bir alan tahsis edilmiştir. Öğretmenlerden girişken özellikler gösteren çocukları öncelikle yönlendirmeleri istenerek çalışmaya istekli olan çocuklarla başlanmıştır. Araştırmacılar kendilerini tanıtmış ve çocukların araştırmacılar ile ilk kez karşılaşmalarından kaynaklanabilecek kaygı durumlarını azaltabilmek amacıyla çalışmaya başlamadan önce çocuklarla sohbet etmişlerdir. Ardından "Kırmızı Fili Gördünüz mü?" kitabı okunmuş ve çocuklara öyküde geçen problem durumu ile karşılaşsalar ne yaparlardı sorularak çocukların sundukları çözüm önerileri araştırmacılar tarafından kağıda not alınmıştır.

Araştırmanın verileri Ferit Avcı'nın "Kırmızı Fili Gördünüz mü?" kitabı kullanılarak elde edilmiştir. Öykü, küçük bir erkek çocuğun bir sabah uyandığında odasının duvarındaki resmin eğik durduğunu fark etmesiyle başlar. Çocuk, resimdeki "Kırmızı Fil" in yerinde olmaması üzerine onu her yerde arar. Çocuğun özdeşim kurabileceği kahramanın sürüklediği öyküde merak ögesinden yararlanıldığı görülmektedir. Okul öncesi dönem çocukları için önemli olduğu bilinen merak ögesinin çocuğu metnin anlam evrenine çekeceği ve onun kitapla ilişkisini sağlayacağı söylenebilir. Kahramanın araştırmaya ve sormaya özendirici davranışları, çocukları girişimciliğe yönlendirebilir. Bununla birlikte çocuğa duyma ve düşünme sorumluluğu veren yapıtın, eğlendirmeyi ve yaratıcılığı kullanmayı ön planda tutarak çocuğa görelilik ilkesine uygun bir biçimde yapılandırıldığı söylenebilir (Akyüz, 2013).

2.3 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi ve yorumlanmasında nitel veri analizi kullanılmıştır. Nitel veri analizinde temel amaç, sosyal gerçekliğin içerisinde gizil bir biçimde bekleyen bilginin gün yüzüne çıkartılmasıdır (Özdemir, 2010). Çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin önceden belirlenmiş temalara göre yorumlanmasını kapsayan betimsel analiz yaklaşımı (Yıldırım ve Şimşek, 2011) ile veriler analiz edilmiştir. Araştırmacılar tarafından çocukların dikkatinin dağılmayacağı bir ortamda çocuklara yüz yüze uygulanmak suretiyle çocuklardan bu kitabın sonunda yer alan problem duruma ilişkin çözüm önerileri üretmeleri istenmiştir. Bu problem karşısında çocukların kullandıkları stratejiler, aktif-bilişsel, aktif-davranışsal ve kaçınmacı başa çıkma stratejileri kategorilerine göre incelenmiştir. Çocuklardan alınan yanıtlar, alan yazında başa çıkma stratejileri olarak Burger'ın (2006) aktif-bilişsel, aktif-davranışsal ve kaçınmacı stratejileri olarak alt

boyutlara ayırdığı sınıflama üzerinden kategorilendirilerek kullanmayı tercih ettikleri stratejilerin dağılımları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde yüzde ve frekans değerleri hesaplanıp değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla ulaşılan veriler, üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve analiz edilmiştir. Daha sonra bu analizler karşılaştırılarak ortak bir karara varılmıştır. Betimsel nitel analizlerde, görüşme yapılan bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu nedenle bu araştırmada da çocuklara ait yanıtların doğrudan alıntılarla desteklenmesi yoluna gidilmiştir.

3. BULGULAR

Okul öncesi dönemdeki çocukların problem durumunda kullandıkları baş etme stratejilerinin belirlenmesi amacıyla "Kırmızı Fili Gördünüz mü?" kitabı okunduktan sonra problem durumuna ilişkin çocuklara çözüm önerileri sorulmuştur. Bu kapsamda çocuklardan alınan cevaplar tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Çocukların Problem Durumuna İlişkin Başa Çıkma Stratejilerinin Dağılımı

Stratejiler	f	%
Aktif-bilişsel	5	15.6
Aktif-davranışsal	14	43.8
Kaçınmacı	13	40.6
Toplam	32	100

Çocukların verdikleri yanıtlar, aktif-bilişsel, aktif-davranışsal ve kaçınmacı başa çıkma stratejileri kategorilerine göre sınıflandırılarak incelenmiştir. Tablo 1 incelendiğinde çocukların problem durum karşısında aktif-davranışsal stratejiyi diğer stratejilere göre daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir.

Problem durumunda kullandıkları baş etme stratejilerini belirlemek amacıyla çocuklardan alınan cevapların cinsiyete göre dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Çocukların Problem Durumuna İlişkin Başa Çıkma Stratejilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Stratejiler	Erkek	Kız	Toplam
Aktif-bilişsel	1	4	5
Aktif-davranışsal	9	5	14
Kaçınmacı	6	7	13
Toplam	16	16	32

Tablo 2 incelendiğinde problem durum karşısında başa çıkma yolu olarak kız çocukların kaçınmacı stratejisini; erkek çocukların ise aktif-davranışsal stratejisini akranlarına göre daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir.

Çocukların problem durum karşısında ürettiği aktif-bilişsel, aktif-davranışsal ve kaçınmacı başa çıkma stratejilerine örnek olarak aşağıda yer alan ifadeler her kategori için sırasıyla sunulmuştur. Çocukların bu soru kapsamında verdikleri cevaplar doğrudan aktarılmıştır. Parantez içinde bulunan harf çocuğun cinsiyetini (E ya da K), yanında yer alan numara ise çocuğun kod numarasını ifade etmektedir.

"Bence annesine söylesin. O file kızar, fil bir daha da kaçmaz artık." (K12)

"Eğer çok sessiz olursa kimse uyanmaz. Bezi sildikten sonra çöp kovasına atarsa kimse bulamaz." (E7)

"Hiçbir şey yapmasın. Annesi sorarsa desin ki ben kimin çamur yaptığını bilmiyorum." (K13)

Çocukların problem durumuna yönelik verdikleri yanıtlara ilişkin dağılım Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Çocukların Problem Durumuna Yönelik Başa Çıkma Stratejilerinin Dağılımı

Baş Çıkma Stratejileri	f
Bir şey yapmama/uyuma	8
Annenin kızmaması/anneden saklama	7
Anneden yardım isteme	6
Kendi temizleme/sessiz olma/iz bırakmama	6
File ceza verilmesi	4
Anne dışında birisinden yardım isteme	3
Bilmem/yanıt vermeme	2
Filin temizlemesi	2

Tablo 3 gözden geçirildiğinde çocukların problem durumuna ilişkin verdikleri yanıtlar en çok bir şey yapmama/uyuma (8) kategorisi altında toplanmıştır. Peşi sıra gelen annenin kızmaması/anneden saklama (7) kategorisi çocukların bu tür bir problem durumunda en çok annelerinin kızdığı ve dolayısıyla saklamaları gerektiğine yönelik stratejiler ürettikleri görülmüştür.

"Annesi görünce çok kızacak. Gidip uyursa ona kızamaz annesi. Ben bilmiyorum der o zaman." (E4)

"Hiçbir şey yapmasın. Ağlarsa annesi onu duyar gelir siler yerleri." (K17)

"Annesi görmeden yerleri silsin. File kimse kızmasın." (E22)

"Annesi kızmasın diye babasını uyandırсын." (K28)

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, okul öncesi dönemdeki çocukların problem durumunda kullandıkları baş etme stratejilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Kars il merkezindeki bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 32 çocukla görüşme gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler analiz edildiğinde, çalışma grubundaki okul öncesi dönem çocukların problem durumu ile başa çıkmak için daha çok aktif-davranışsal stratejisini kullandıkları belirlenmiştir.

Çocuk edebiyatı, problemlerle başa çıkmada çocuklara açık bir reçete sunmamakla beraber onların kendi kendileriyle yüzleşmeleri ve çözüm arayışına girmeleri konusunda yol gösterici olabilmektedir. Çocuklar bu sayede kitabın bir ihtiyacı karşıladığını görerek hem kitap okuma alışkanlığı elde edecek, hem de problemlerini çözeceklerdir (Turan, 2005). Gregory ve Vasseş'in (2004) okulda alay eden çocuklar konulu kitapları okutma ve bununla ilgili bir web sayfası hazırlatma yoluyla bibliyoterapiyi, okul ortamında alay etme/zorbalık davranışlarının azaltılması, ayrıca bunlara maruz kalan çocukların baş etme stratejilerinin geliştirilmesi için kullandıkları araştırma sonucunda bibliyoterapinin etkili bir müdahale yöntemi olduğu ortaya çıkmıştır. Keleş ve Alisinanoğlu'nun (2012) öğretmen adaylarının çatışma çözme stratejilerini belirlemek amacıyla yürüttükleri çalışmada da veri toplama aracı olarak hikâye kitabı kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmen adaylarının sözel ve kaçınmacı stratejileri, fiziksel stratejilere kıyasla daha fazla kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Çocukların erken çocukluk dönemindeki akranları ile olan çatışmaları üzerine yapılan çalışmaların, çatışmadan sonra çatışmanın sıklığı, kaynağı, zamanlaması, bağlamı, olumlu ve olumsuz sosyal davranışlar üzerine odaklandığı görülmektedir (Keleş ve Alisinanoğlu, 2012). Kochenderfer-Ladd (2004) tarafından çocukların akran zorbalığı, içselleştirilmiş davranış problemleri ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmada sunulan hikayelleştirilmiş senaryolara çocukların verdikleri yanıtlar incelenmiştir. Araştırma sonucunda kurbanların diğer akranlarına kıyasla korku ve öfke gibi yoğun olumsuz duyguları daha fazla yaşadığı; yaşanan bu korku ve öfkenin de başa çıkma stratejisinin türünde belirleyici olduğu ortaya çıkmıştır. İlkokul

çağındaki çocukların duydukları öfke, hesaplaşma başa çıkma stratejisini öne çıkarırken; okul öncesi dönemdeki çocukların daha çok duydukları korkunun onları başa çıkma stratejisi olarak bir başkasından tavsiye alma/yardım isteme stratejisine yönlendirdiği belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların çoğunun, hikâye sonunda sunulan stres durumuna karşı anne, baba ya da başka bir yetiştireninden yardım isteme başa çıkma stratejisini öne sürmeleri bu çalışma sonucu ile örtüşmektedir. Her iki araştırma da bu sonucun gelişimsel döneme bağlı olarak ortaya çıktığını düşündürmektedir.

Reijntjes, Stegge ve Meerum Terwoot (2006) tarafından çocukların akran reddi karşısında gösterdikleri duygusal tepkileri ve başa çıkma stratejilerinin sosyal yetkinlik, depresif belirtiler ve cinsiyetle ilişkisini incelemek amacıyla yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak hikayeleştirilmiş varsayımsal durumlar kullanılmıştır. Araştırma sonucunda depresif belirtiler taşıyan çocukların beklenen bilişsel ve davranışsal başa çıkma stratejilerini kullanmadıkları; sosyal olarak yetkin çocukların ise aktif davranışsal başa çıkma stratejilerini tercih ettikleri ve kızların erkeklere göre beklenenin aksine daha fazla zihinsel kaçınma stratejisini seçtikleri ortaya konulmuştur. Araştırmaya katılan çocukların aktif davranışsal başa çıkma stratejilerini daha fazla kullanmalarının yanı sıra kızların erkeklere kıyasla kaçınmacı başa çıkma stratejilerini tercih etmeleri bu çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Görücü ve Karakuş'un (2017) yaptığı araştırma bulgularına göre aşırı koruyucu tutuma sahip annelerin çocuklarının sosyal problem çözme puan ortalamaları incelendiği zaman aşırı koruyucu tutum puanları arttıkça çocukların sosyal problem çözme puanlarının düştüğü belirlenmiştir. Ayrıca Alisananoğlu (2003) tarafından yapılan araştırmaya göre ise anne babalar, istemli ya da istemsiz olarak çocuklarına nasıl hissetmeleri, algılamaları, düşünmeleri, davranışları gerektiğini çocuk yetiştirme tutumları ile öğretmektedir. Bu doğrultuda, araştırma sonunda cinsiyete göre çocukların tercih ettikleri başa çıkma stratejilerinin değişme durumu ailelerinin cinsiyete göre farklı çocuk yetiştirme tutumları sergilemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Dolayısıyla kızların kaçınmacı başa çıkma stratejisini daha fazla tercih etmelerinin nedeninin ve bununla ilgili çeşitli değişkenlerin ilerleyen çalışmalarda araştırılması faydalı olacaktır.

Halpern'in (2004) 3-6 yaş aralığındaki okul öncesi dönem çocukları ile yürüttüğü çalışmada stres oluşturan durumlarla karşılaşan çocukların başa çıkma stratejilerini incelenmiştir. Bu çalışma sonunda çocukların başa çıkma stratejilerinin farklı stres durumlarına göre değişmediği, ancak yaşa bağlı olarak değiştiği; bununla birlikte kaçınmacı stratejiyi izleyen çocukların aslında içselleştirilmiş ve dışsallaştırılmış davranış problemlerini daha fazla sergileyenler olduğu bulunmuştur. Farklı stres durumlarına göre başa çıkma stratejilerinin değişmemesi bu çalışmada elde edilen sonucun aynı yaş grubunun karşılaştığı diğer stres durumlarında da genellenebileceğini düşündürmektedir.

Problem çözümünde hangi strateji kullanılırsa kullanılsın önemli olan, stresin temelinde insan algılamasının ve değerlendirmesinin yattığını bilmek ve çözümü için yaşam deneyimlerine açık, esnek olabilmektir. Çocuğun yaşamında var olan anne, baba, arkadaşlar gibi her bir faktörün onun kişilik özelliklerinin oluşumunda etkili olduğu dikkate alındığında ülkemizde neredeyse üç yaşına kadar inen ve tüm zamanını okulda geçiren çocuklar için eğitim süreci yaşamının en önemli kısmını oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim de dikkate alındığında birey yaşamının ilk yıllarından itibaren 12-14 yılını eğitim sistemi içinde geçirmektedir. Bu süreç içinde kullanılan her kaynak çocuklara yaşam olayları ve bu olaylarla nasıl baş edeceklerine dair mesajlar vermektedir. Dolayısıyla bu bilgi kümeleri bireylerin stres yaşantılarında kullandıkları başa çıkma stratejilerinin türünü belirleyici nitelikte olabilmektedir. Bu doğrultuda okul öncesi eğitim kurumlarının çocukların başa çıkma stratejilerini etkili bir şekilde kullanabilmeleri açısından bu becerilerin çocuklara yerleştirilmesi ve sürdürülmesi konusunda kritik bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu dönemde eğitim akışında yer verilecek olan etkinlikler aracılığıyla çocukların bu stratejileri tanıması, deneyimlemesi ve değerlendirmesi sağlanabilir.

Kaynakça

- Akyüz, E. (2013). Kırmızı Fil'i Gördünüz Mü? cogem.ankara.edu.tr/wp.../KIRMIZI-FİLİ-GÖRDÜNÜZ-MÜ-01.09.201311dd.pdf adresinden 26.04.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Alisinanoglu, F. (2003). Çocukların Denetim Odağı ile Algıladıkları Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-14.
- American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. In: APA, eds. Text Revision. 4th ed. Washington, DC: American Psychiatric Association, 1-943.
- Aydın, B. ve İmamoğlu, S. (2001). Stresle Başa Çıkma Becerisi Geliştirmeye Yönelik Grup Çalışması. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, 41-52.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik Psikoloji Biliminin İnsan Doğasına Dair Söyledikleri*. Çev: İ. D. Erguvan Sarıoğlu. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Compas, B. E., Jaser, S. S., Dunbar, J. P., Watson, K. H., Bettis, A. H., Gruhn, M. A. ve Williams, E. K. (2014). Coping and Emotion Regulation from Childhood to Early Adulthood: Points of Convergence and Divergence. *US National Library of Medicine National Institutes of Health*, 66(2), 71-81.
- Drescher, K. A. (2007). *The Relationship Between The Global Assesment Of Functioning And Degrees Of Social Interest*. Unpublish Doctor Thesis, Illinois Chicago: Adler School Of Professional Psychology.
- Dursun, Ş. ve Bindak, R. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Matematik Kaygılarının İncelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(1), 18-21.
- Erdağı Toksun, S. ve Erginsoy Osmanoğlu, D. (2017). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerde Bulunan Duygu Ve Savunma Mekanizmalarının İncelenmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turk*, 12(25), 337-358.
- Forgan, J. W. (2002) Using Bibliotherapy to Teach Problem Solving. *Intervention in school and Clinic*, 38(2), 75-82.
- Geçtan, E. (1995). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Görücü, A. ve Karakuş, N. (2017). Anne Tutumlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 37, 316-326.
- Gregory, K. E. ve Vessey, J. A. (2004). Bibliotherapy: A Strategy to Help Students with Bullying. *The Journal of School Nursing*, 20(3), 127-133.
- Halpern, L. F. (2004). The Relations of Coping and Family Environment to Preschoolers' Problem Behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 25(4), 399-421.
- Işık, A. E. ve Turan, F. (2015). Normal Gelişim Gösteren Ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Duygu Düzenleme. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1, 709-716.
- Jackson, S. A. ve Nelson, K. W. (2002). Use of Children's Literature in a Comprehensive school Guidance Program for Young Children. *Early Childhood Literacy: 2001 Yearbook*.
- Karabulutlu, E. Y., Bilici, M. Çayır, K., Tekin, S. B. ve Kantarcı, R. (2010). Coping, Anxiety And Depression In Turkish Patients With Cancer, *European Journal Of General Medicine*, 7(3), 296-302.
- Keles, S. ve Alisinanoglu, F. (2012). The Examination of Preschool Teacher Candidates' Peer Conflict Resolution Suggestions during Picture Storybook Reading. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 3075-3081.
- Kochenderfer-Ladd, B. (2004). Peer Victimization: The Role of Emotions in Adaptive and Maladaptive Coping. *Social Development*, 13(3), 329-349.

- Kovacs, M., Sherrill, J., George, C. J., Pollock, M., Tumuluru, R. V. ve Ho, V. (2006). Contextual emotion-regulation therapy for childhood depression: Description and pilot testing of a new intervention. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 45(8), 892-903.
- Manester, G., Berra, S. ve Mays, M. (2001). Manaster -Perryman Early Recollections Scoring Manual: Findings And Summary. University Of Texas, *Journal Of Individual Psychology*, 57(4), 413-419.
- Merriam, S. B. (1988). *Case Study Research In Education*. London: Jossey-Boss Publishers.
- Özbey, S. (2010). Okul Öncesi Çocuklarda Uyum ve Davranış Problemleriyle Başa Çıkmada Ailenin Rolü. *Aile ve Toplum*, 11(6), 9-18.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Pehlivan, İ. (1994). Stresle Başa Çıkmada Bireysel ve Örgütsel Stratejiler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27(2), 803-815.
- Reijntjes, A., Stegge, H. ve Meerum Terwogt, M. (2006). Children's Coping with Peer Rejection: The Role of Depressive Symptoms, Social Competence, and Gender. *Infant and Child Development*, 15(1), 89-107.
- Saarni, C. (2011). Emotional Development in Childhood. *Encyclopedia on Early Childhood Development*, 1-7.
- Skinner, E. A. ve Zimmer-Gembeck, M. J. (2007). The Development of Coping. *Annual Reviews Psychology*, 58, 119-144.
- Turan, L. (2005). Arkadaş Edinme Güçlüğü Çeken Çocukların Problemlerini Çözmede Çocuk Edebiyatından Yararlanma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 124-135.
- Türküm, A. S. (2002). Stresle Basa Çıkma Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(18), 25-34.
- Van Berkel, H. (2009). *The Relationship Between Personality, Coping Styles And Stress, Anxiety And Depression*. Unpublish Master Thesis. The University Of Canterbury.
- Warner, R. (2008). *Applied Statistics from Bivariate through Multivariate Techniques*. Los Angeles: Sage Publications.
- Wilde, J. (1995). *Treating Anger, Anxiety, and Depression in Children and Adolescents*. United States of America: Taylor and Francis Ltd.
- Yeşilyaprak, B. (2017). <http://Binnuryesilyaprak.Com/2016/07/01/Bibliyoterapi-Okuma-İle-Sagaltim/>. Erişim:12.01.2017.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. Applied Social Research Methods Serial, 5 (3rd ed.).

Extended Summary

Individuals faced with many problems that will create stress, fear or anxiety throughout their lives. In this case coping strategies used by individuals vary. Some individuals are looking for solutions to dealing directly with the problem, while others prefer to move away from the problem by ignoring case. But in any case, this strategy which individuals use has the power to affect the roles of in adulthood. In this context, the strategies which used by children at an early age in problem situations are important to identify.

This research aims to determine the coping strategies used in problem situation by preschool children. Using the case study method, one of the qualitative research methods and data was collected from 32 preschoolers who attend a government early childhood education center which depends on MoNE in Kars. 16 girls and 16 boys participated in the study. An illustrated storybook written by Ferit Avcı whose name is "Have You Seen the Red Elephant? (Kırmızı Fili Gördünüz mü?)" used as a data collecting tool in this study. Children were asking to produce many solutions for the problem situation at the end of this book. These strategies across problem used by children analyzed according to their coping strategy categories as active-cognitive, active-behavioral and avoidant. As a result of the research, percentage and frequency values were calculated and evaluated in the analysis of the data. To ensure the reliability of the study, the data were separately coded and analyzed by three investigators. Then these analyzes were compared and a common decision was reached. Therefore, in this research, the answers of the children were directly supported with the quotations.

When the data are analyzed, it is determined that preschool children who attend the preschool education institution use more active-behavioral strategies to cope with their problem situation. According to sex, girls are more likely to prefer the avoidant strategy than boys; and boys have chosen to take the active-behavioral strategy as a way of coping. According to results which obtained from data analysis was discussed regarding to literature. Considering preschool education, the individual spends 12-14 years in the education system from the first years of his life. Every resource used in this process gives the children messages of life events and how they will cope with these events. Therefore, these clusters of information can be a determining factor in the strategies of coping strategies that individuals use in their stress experiences. In this respect, it seems that preschool education institutions have a critical prescription for the placement and maintenance children's ability to use the coping strategies effectively. In this period, children can define, experience and evaluate these strategies through the activities that will be included in the training flow.